

146 . Pietroasele | Județ: Buzău | Punct: La Grădiniță, Stațiunea de Cercetări Viti-Vinicole, Valea Bazinului | Anul: 2002

Anul: 2002

Cod RAN: 48496.12;48496.05;48496.13

Perioade: Preistorie, Protoistorie, Evul Mediu

Epoci: Epoca bronzului, Hallstatt, La Tène, Epoca migrațiilor, Epoca medievală timpurie, Evul Mediu

Tipuri sit: locuire

Categorii sit: Domestic, Religios, ritual și funerar, Neatribuit

Autori: Eugen Marius Constantinescu, Laurențiu Grigoraș, Mihaela Denisia Liușnea, Sebastian Matei, Gabriel Ion Stăicuț

Instituții: Muzeul Județean Buzău, Muzeul Județean Buzău, Universitatea Dunării de Jos, Galați, Muzeul Județean Buzău, Muzeul Județean Buzău

Rezumat

Cercetările arheologice din campania 2002 de la Pietroasele au adus noi informații privind complexele cercetate anterior, precum și localizarea unei locuiri medievale aparținând culturii Dridu (secolele IX – XI).

Raport

Pe Șantierul Arheologic Pietroasele campania de cercetări arheologice 2002 s-a desfășurat în perioada 1 iulie - 7 septembrie, lucrările executându-se în 3 sectoare: b. La Grădiniță, c. la Stațiunea de Cercetări Viti-Vinicole, Sector Administrativ, d. în Valea Bazinului. Din motive obiective, în sectorul a. Castrum, sectorul B, colțul de sud-est, nu s-a lucrat.

În sectorul b. La Grădiniță, situat la aproximativ 70 m sud-sud-est de castrul roman, a fost deschisă o nouă secțiune, S IV, cu dimensiunile 10 x 2 m, poziționată la sud de clădirea Grădiniței de copii și orientată SV – NE, perpendicular pe S III/2001, la circa 3 m distanță de aceasta. Obiectivul cercetării a fost, ca și campaniile 1999, 2000 și 2001, încercarea de a identifica necropola romană, a cărei existență în această zonă a fost sugerată de descoperirea întâmplătoare, în 1957, a unui mormânt de înhumatie, în inventarul căruia a apărut o fibulă de bronz cu capete în formă de bulb de ceapă, databilă la cumpăna dintre secolele III-IV p. Chr.

Concluzia privind punctul cercetat, obiectivul propus nefiind atins, a condus la convingerea că limitele necropolei nu au atins acest punct, însă realitățile din teren puteau fi explicate prin efectele eroziunii torențiale, care a antrenat și material arheologic, probabil din complexe arheologice, datând din perioada anterioară construirii fortificației romane, care ar putea fi identificate pe versant.

Cercetările sistematice din anul 2002 au reconfirmat aceste concluzii, prin apariția unor lentile de grohotiș și depuneri constituite în urma unor activități torențiale, depuneri care corespund în ceea ce privește adâncimea, de circa -0,65 – -0,90 m, dar și dispoziția, orizontului de pietre rulate între care s-a descoperit material ceramic (hallstattian, din La Tene și epoca romană) și osteologic, amestecat cronologic și tipologic, în campaniile anterioare. Cu ocazia campaniei din 2002 s-a putut stabili limita conului de dejecție format în zona de contact dintre glaciș – prisma de pietrișuri levantine, ce mărginește masivul deluros Istrița, și Câmpia Gherghiței, la 191 m altitudine. În plus, secțiunea fiind foarte aproape de clădirea grădiniței, la 7 m est de clădire și 3,60 m de o alee, au apărut ca situații firești diversele deranjamente de suprafață și prezența materialelor medievale și moderne: ceramică smălțuită, fragmente tegulare, sticlă, porțelan chinezesc, piese metalice diferite, cărbunii unei baterii, un glonț din perioada interbelică ș. a. Toate acestea sunt legate de istoria familiei care a deținut în calitate de proprietară terenul și clădirea în care astăzi funcționează grădinița de copii și nu au constituit un obiectiv pentru echipa care a lucrat în acest punct.

Este foarte probabil ca presupusa necropolă să fi avut un areal mult mai restrâns, excluzând zona cercetată, însă materialul identificat pune problema necesității cercetării versanților masivului Istrița, pentru a identifice eventuale alte complexe de unde ar fi putut fi antrenate materialele descoperite în punctul cercetat. Cercetările au fost efectuate cu participarea studenților de la Universitatea "Dunărea de Jos" Galați, Facultatea de Litere, Istorie și Teologie [Mihaela Denisia Liusnean]

În sectorul c. la Stațiunea de Cercetări Viti-Vinicole, Sector Administrativ, au continuat cercetările în perimetrul Cimitirului 2, aparținând Culturii Sântana de Mureș, prin deschiderea a două secțiuni - S V, cu dimensiunile 12,80 x 2 m, amplasată între secțiunile III și IV, la distanță de 3,70 m nord de blocul-cămin și S VI, cu dimensiunile 18,30 x 2 m, amplasată la 9,60 m sud de blocul-cămin.

În S V a fost cercetat un mormânt de incinerație, M 23, localizat în campania anterioară (când a fost parțial atinsă groapa, fiind considerat mormânt de inhumatie). Groapa mormântului 23 s-a văzut la adâncimea de -0,98 m și cobora până la -1,16 m. Mormântul era de tipul cu depunere în urnă și în groapă și a avut ca inventar 3 vase, dintre care unul întreg, folosit drept capac, și două în stare fragmentară accentuată. Vasul întreg este o strachină mică, lucrată la roată, din pastă cenușie făinoasă, cu fund inelar și umărul mai larg decât buza.

În S VI a fost descoperit un complex de locuire cercetat parțial. La adâncimea de -0,65 m a apărut o manta din piatră de calcar de spărtură de formă ușor ovală. La adâncimea de -1,10 m față de nivelul actual de călcare, la sud și vest de mantaua de piatră, s-a conturat un complex cu umplutura din pământ negru-cenușiu, foarte tasat, în care s-au observat multe fragmente ceramice, chirpic, cărbuni, cenușă, oase, pietre de dimensiuni mici și mijlocii etc. Pentru cercetarea acestui complex am amplasat, pe latura de vest a secțiunii, o casetă cu dimensiunile de 5 x 1,40 m (determinate de existența în vecinătate a unor culturi de legume). Astfel am putut cerceta partea de est a locuinței, care are dimensiunile de 4,44 x 1,60/1,78 m, cu latura lungă a suprafeței dezvelite orientată N - S. Locuința este de tipul semiîngropat, adâncimea gropii săpată de la nivelul antic de călcare fiind de -1,05/-1,08 m. În partea cercetată, laturile de sud, est și nord sunt drepte, cu excepția colțului de nord-est, unde era amplasat un cuptor construit din piatră. Pe latura de sud se afla o groapă de par, încastrată pe jumătate în peretele de lut, pe latura de est trei gropi de par și în apropierea acestora mai multe gropi de țărâșă. Podeaua era simplă, de culoare galben-maronie, amenajată prin bătătorirea, în timp, a lutului de pe fundul gropii săpată pentru amenajarea locuinței. Suprafața podelei avea mici denivelări, dar era continuă și uniform bătătorită. În axul central longitudinal, la 0,65 m de peretele de sud, era o alveolă adâncă de 8 – 10 cm cu diametrul de 0,30 m. În porțiunea săpată nu a apărut intrarea locuinței.

În colțul de nord-est locuința a avut un cuptor construit din piatră de carieră, cu dimensiunile D = 1,35 m și d = 1 m, și înălțimea de 0,68 m, cu bolta interioară în parte prăbușită; cuptorul s-a văzut inițial ca o manta de pietre. Pentru a putea amplasa cuptorul, constructorii au extins colțul respectiv al locuinței. Pereții cuptorului au fost construiți din pietre mari de carieră, unele de 0,35 – 0,40 m, cele mai multe alese special cu un capăt plat, pentru a putea fi așezate în poziție verticală, așa cum au fost găsite pietrele ce formează primul rând de la baza cuptorului; peste acestea au fost așezate alte pietre, în poziție verticală sau orizontală, până la înălțimea de 0,45/0,55 m, apoi a fost realizată bolta, într-o manieră ingenioasă, prin îmbinarea unor pietre de dimensiuni mari și mijlocii cu pietre mici, de spărtură. Între pietrele din boltă s-au observat calupuri de lut galben, folosit, probabil, pentru fixarea acestora. În interiorul cuptorului se aflau pietre mari prăbușite din boltă, pietre mici, unele cu evidente urme de trecere prin foc, fragmente de chirpic de vatră, câteva fragmente ceramice, cenușă și cărbuni. Vatra nu ocupa talpa cuptorului în întregime, fiind păstrată mai slab de-a lungul laturilor de est și de nord, dar se prelungea mult în afara acestuia pe latura de vest, unde era amplasată și gura cuptorului. Grosimea vetrei (a stratului ars) era de 4 – 5 cm în interior și 2 – 2,5 cm în afara cuptorului; în structura sa erau amestecate pietre mici de spărtură, puternic arse. Vatra a fost fățuită de mai multe ori, cu straturi de lut fin, depuse succesiv. Gura cuptorului era închisă cu o lespede de piatră, cu dimensiunile de 0,35 x 0,37 x 0,16 m, găsită in situ; în locul în care aceasta se sprijinea, vatra era adâncită cu câțiva centimetri în pământ. În exteriorul cuptorului, pe latura de sud, se afla o suprafață cu aspect de vatră, fără continuitate cu vatra propriu-zisă, arșă superficial pe o grosime de 6 – 10 mm, care fie era folosită pentru depozitarea jarului și cenușii scoase din cuptor cu diferite ocazii, fie funcționa ocazional ca vatră suplimentară.

În umplutura locuinței, mai frecvent pe podeaua acesteia, s-au găsit fragmente ceramice, obiecte de fier și os, brocuri de zgură metalică densă, oase de păsări și animale, unele fragmentare, un canin de animal (urs sau cerb), numeroase cochilii de gasteropode, pietre cu urme de ardere, fragmente de chirpic mai mici sau mai mari, cărbune și cenușă.

Ceramica este reprezentată de fragmente lucrate la roata rapidă, din pastă aspră, de culoare cărămidie, unele cu miezul negru sau cenușiu, având ca degresant nisip, pietricele sau calcar pisat. Cele mai multe fragmente sunt decorate cu linii orizontale dispuse în benzi sau în registru continuu (?), în val sau combinate. Fragmentele provin din buzele a 11 vase diferite, dintre care două sunt decorate și pe interior, din 4 funduri diferite, un fragment din umăr de vas cu urma de la baza toartei, un fragment dintr-un gât cilindric (urcior?) din pastă gălbuie, fragmente de oale-borcane, dar și din vase de dimensiuni mai mici, cu pereți subțiri, posibil cănițe. Două fragmente sunt lucrate din pastă aspră de culoare maroniu-cenușie având ca ingredient nisip și pietricele, decorate cu benzi late de linii fine orizontale. Câteva fragmente provin din vase lucrate la roată din pastă de culoare brun-cenușie sau cenușie fină nedecorate.

În locuință au fost descoperite trei obiecte din fier: un fragment de scoabă cu secțiunea pătrată, un fragment de dălțiță (?) dreptunghiulară în secțiune și un vârf de săgeată (?) cu peduncul tubular, păstrat fragmentar. Un obiect din os cu vârful ascuțit era, probabil, folosit la decorarea ceramicii (?), iar dintr-un os tubular cu pereți subțiri a fost confecționat un obiect cu două perforații la partea superioară și cu una din fețe decorată cu incizii fine dispuse oblic. În umplutură s-au găsit șapte brocuri de zgură de fier densă.

Prezența ceramicii lucrată la roata rapidă în locuința de la Pietroasele – Stațiunea de Cercetări Viti-Vinicole permite încadrarea acestui complex la mijlocul și în a doua jumătate a secolului X.

În partea de sud a secțiunii S VI, la adâncimea de -1,80/-2,10 m a apărut un strat de pietre de dimensiuni mijlocii și mari, rulate, aduse de torenți dinspre poalele Dealului Istrița până în această zonă, care se află la confluența torenților Urgoaia/Pietroasa cu Mățioana. La lucrări au participat arheologii Gabriel Stăicuț și Laurențiu Grigoraș de la Muzeul județean Buzău. [Eugen Marius Constantinescu, Gabriel Stăicuț]

În sectorul d Valea Bazinului a fost redeschisă secțiunea S I 99, având dimensiunile 20 x 2 m, care a fost extinsă spre vest cu 5 x 2 m și a fost practică o casetă de 5 x 1,20 m, pentru cercetarea complexelor 2 și 6, descoperite anterior. Obiectivul campaniei a fost epuizarea secțiunii S 99 și rezolvarea raportului dintre locuința cu cuptor și zona de bolovani de mari dimensiuni din apropiere.

Pornind de la est spre vest, situația stratigrafică și a complexelor se prezintă astfel:

În carourile 1 și 2 s-a săpat într-un pământ negru – cenușiu, în care exista o cantitate foarte mare pietre, unele de mari dimensiuni (calcar și gresie), până la adâncimea de -2,90 m. De la adâncimea de -2 m bolovanii devin extrem de mari și practic imposibil de mișcat în condițiile în care spațiul de săpătură era limitat. De la adâncimea de -2,50 m pământul capătă o nuanță gălbuie, pentru ca la -2,90 m să se transforme într-o argilă nisipoasă de culoare galben-albicioasă. Materialul arheologic este amestecat, provenind din mai multe epoci, lucru constatat și la adâncimi foarte mari (-2,50 m). Materialele arheologice provin din epoca bronzului (câteva fragmente de cești aparținând culturii Monteoru), din Hallstatt-ul final și începutul La Tene-ului (câteva fragmente de borcane și castroane precum și un vârf de săgeată din bronz cu trei aripioare de tip "scitic"), din La Tene-ul clasic, fiind și cele mai numeroase (fragmente de borcane, cești opaiț, fructiere, căni, amfore de import), din perioada migrațiilor și din evul mediu. Acest șanț enorm umplut cu bolovani și materiale arheologice a apărut fie în urma exploatărilor de piatră din zonă, fie natural reprezentând albia unui pârâu. Cert este că materialele din epoca bronzului și cele din Hallstatt-ul final și începutul La Tene-ului au fost antrenate probabil de torente de undeva din vecinătatea sitului din Valea Bazinului, deoarece piese de asemenea factură nu au ieșit deocamdată din săpăturile executate de noi în acest sit.

În carourile 3 – 9 situația este următoarea: de la suprafața solului până la adâncimea de -0,25 – -0,40 m se află un strat de pământ negru măzărș ce conține materiale arheologice de factură La Tene, din perioada migrațiilor și câteva din evul mediu. Sub acest strat se află un pământ brun-roșcat compact, ce are o grosime variabilă cuprinsă între 0,25 și 0,60 m. În acest strat s-au găsit fragmente ceramice aparținând epocii La Tene. Sterilul arheologic, reprezentat de un lut galben închis cu aspect cleios, urmează imediat după acest

strat.

În această zonă au fost cercetate următoarele complexe:

Groapa 1 (CPL 2) observată la adâncimea de -0,50 m nu a fost încă epuizată. Ea are o formă cilindrică care se îngustează ușor spre bază, diametrul maxim fiind de aproximativ 1,60 m. Spre centru umplutura gropii este formată dintr-un pământ amestecat de culori variate (negru, castaniu, gălbui) pentru ca spre exterior umplutura să aibă o culoare castanie. Ambele tipuri de umpluturi conțin fragmente ceramice, toate de factură La Tene, oase, lipitură arsă și lemn carbonizat.

Groapa 2 (CPL 3), săpată în întregime, are o formă de pară cu gura ovoidală. Conturul gropii s-a observat la adâncimea de -0,80 m, ea adâncindu-se până la -1,86 m. Materialul arheologic din această groapă aparține epocii La Tene.

Locuința 1 (CPL 6) intră mai bine de două treimi în profilul de est al secțiunii. Are o formă probabil rectangulară cu una dintre laturi de aproximativ 3,50 m, fiind adâncită cu -0,50 – -0,60 m față de nivelul de săpare (aproximativ -0,20 m de la suprafața solului). În profil se observă groapa de par aferentă locuinței, care împreună au tăiat parțial Groapa 1. Acestei locuințe îi aparține un cuptor (CPL 5), care avea o formă circulară cu diametrul de aproximativ 0,70 m, înălțimea de aproximativ 0,35 m iar pereții aveau grosimi cuprinse între 0,08 – 0,10 m. Bolta cuptorului a fost realizată dintr-un lut nisipos cu pietricele, la baza acesteia folosindu-se și câteva pietre. De o parte și de alta a gurii cuptorului, care se afla spre est, au fost așezate în picioare o piatră alungită în dreapta și o cărămidă dreptunghiulară (probabil de factură romană) în stânga, fiind și ele prinse în lutul care alcătuia bolta. Vatra cuptorului era extinsă în afara acestuia cu cca. 0,40 m în dreptul gurii. Materialul ceramic descoperit în acest complex este foarte sărăcăcios, însă instalația de încălzit precum și cărămida folosită la amenajarea acesteia pot data această locuință în primele două – trei secole după ce castrul roman din apropiere își încetează existența, respectiv în cultura Ipotești – Cârdești.

Groapa 3 (CPL 7) reprezintă o groapă de formă cilindrică cu diametrul gurii de 1,20 m și adâncimea de -1,20 m (-1,60 m de la suprafața solului). Ea a fost surprinsă în această campanie în urma îndreptării malului cu cca. 0,50 m. Materialul arheologic puțin și atipic nu ne-a permis o încadrare cronologică precisă, însă putem spune că ea este ulterioară epocii La Tene.

Groapa 4 (CPL 8) s-a văzut în urma îndreptării malului atât în profil cât și în grund. Cea mai mare parte a gropii intră în malul de est al secțiunii, având în profil o formă conică. Umplutura gropii are un aspect măzăros și o culoare brună cu pigment de chirpic. Nivelul de săpare al gropii nu poate fi surprins cu siguranță, dar cert este ca ea pleacă din stratul vegetal, și taie în partea de vest locuința cu cuptor. Fundul ei a fost atins la adâncimea de -1,30 m. Materialul arheologic este compus din câteva fragmente ceramice dintre care se remarcă o gură de castron lucrat la roată dintr-o pastă de culoare roșie, având pe buză un decor pictat în valuri, precum și o monedă de argint otomană ce prezintă spre margine un orificiu. Aceste două piese ne îndreptătesc să datăm această groapă în evul mediu, probabil în secolul XVII.

În carourile 10 – 13 situația stratigrafică este complet diferită de cea anterioară. Sub un strat de pământ negru-măzăros gros de aproximativ 0,20 – 0,30 m și în care apar rarissime materiale arheologice, se află o cantitate mare de bolovani, unii de mari dimensiuni, iar printre ei pietre mai mici și o argilă galben-albicioasă. Această situație așa cum ne apare ea acum pare a fi rezultatul exploatării și prelucrării pe loc a pietrei. Rămâne pe viitor de soluționat această problemă prin extinderea săpăturii în această zonă.
[Sebastian Matei, Laurențiu Grigoraș]

Cercetările arheologice din campania 2002 de la Pietroasele au adus noi informații privind complexe cercetate anterior, precum și localizarea unei locuiri medievale aparținând culturii Dridu, secolele IX – XI. Coroborate cu rezultatele cercetărilor din anul 1977 și cu descoperirile periegetice ulterioare, rezultatele din acest an permit o imagine mai detaliată a evoluției istorice a zonei arheologice Pietroasele în primul mileniu.

[Raportul 2053 din cronica.cimec.ro](#)
[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
